

ДЕВІЗ «ДИНАМІЧНА КОНКУРЕНЦІЯ»

**СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ
ДИНАМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ
НА ОСНОВІ ІННОВАЦІЙ**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИНАМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В КОНТЕКСТІ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ	5
1.1. Аналіз підходів до еволюції механізмів конкуренції	5
1.2 Переваги динамічної ефективності (інноваційний аспект)	7
2. АНАЛІЗ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ	13
3. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ СТРАРТАПІВ	17
3.1 Стартапи в системі динамічної конкуренції	17
3.2 Аналіз конкурентної позиції стартапу	19
3.3 Стратегічні основи формування конкурентних переваг стартапів	22
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
Додаток А Порівняльний аналіз методологій розвитку стартап проектів	33

ВСТУП

Сучасні тенденції світогосподарського розвитку демонструють, що практика стратегічного управління економічними системами зазнала суттєвих змін. В умовах формування глобального інноваційного середовища, посилення конкуренції між країнами світової економіки на глобальних ринках високотехнологічних товарів особливо важливого значення набуває розробка та реалізація інноваційних стратегій розвитку економік на засадах динамічної ефективності як джерела конкурентних переваг.

В умовах загострення конкурентної боротьби однією з головних проблем для країн та господарюючих суб'єктів стає створення механізмів отримання конкурентних переваг у сфері високих технологій. Без глибокого вивчення глобальних інноваційних процесів та інноваційних стратегій на різних рівнях стає неможливим прогнозування розвитку світової економіки. Тому актуалізується питання розробки теоретичних та науково-практичних аспектів зазначеної проблематики.

Метою дослідження є аналіз методичних основ формування конкурентних переваг динамічної ефективності через стратегію інноваційного розвитку.

Обрана мета передбачає реалізацію таких **завдань**:

- аналіз теоретичних аспектів динамічної ефективності та розробки стратегій інноваційного розвитку при формуванні конкурентних переваг;
- аналіз інституційної динаміки в контексті розробки стратегії інноваційного розвитку формування конкурентних переваг;
- аналіз та розробка методичного інструментарію стратегії формування конкурентних переваг стартапів.

Об'єктом дослідження є процеси формування конкурентних переваг динамічної ефективності через інноваційний розвиток. **Предметом дослідження** є організаційно-економічні засади формування конкурентних переваг динамічної ефективності через інноваційний розвиток.

Методи дослідження. Дослідження проведене на основі використання загальнонаукових методів пізнання, системного підходу до аналізу економічних явищ та процесів, а також базових постулатів сучасної економічної теорії та міждисциплінарного підходу.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в наступному:

1) систематизовано наукові підходи щодо характеру процесів формування переваг динамічної ефективності та запропоновано розглядати інноваційну складову як стратегічний напрямок формування конкурентних переваг;

2) в якості інструмента визначення напрямів формування конкурентних переваг змін адаптовано модель аналізу основних сил (агентів) інноваційного процесу на основі підходу Quintuple Helix, що враховує сучасні тенденції формування конкурентних переваг на різних рівнях економіки;

3) на рівні національної політики динамічної ефективності запропоновано розглядати накопичені технологічні компетенції в рамках формування міжнародних мереж та міжнародних стартапів;

4) поглиблено науково-методичний підхід до розробки стратегії інноваційного розвитку та розроблено відповідну поетапну модель;

5) розроблено концептуальні основи стратегії формування конкурентних переваг стартапів.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження відображені в тезах доповідей 2-х міжнародних науково-практичних конференцій та Форуму сталого розвитку, що проводився агентством Програма розвитку ООН в рамках святкування днів сталого розвитку в Україні.

Результати роботи впроваджено в рамках НДР № 0117U004981 «Стратегічне управління соціально-економічними системами в умовах глобальних викликів» (довідка № 370 від 18.01.2019) та в навчальний процес Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка при викладанні дисциплін «Інноваційний розвиток бізнесу» та «Проектне управління» (довідка № 381 від 18.01.2019).

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що висновки та рекомендації, викладені у роботі, можуть бути застосовані органами управління та суб'єктами господарювання з метою забезпечення ефективного формування конкурентних переваг.

Результати дослідження були впроваджені в діяльність ТОВ «БРІК-МАНУФАКТУРА» (довідка № 259/р від 12.12.2018) при управлінні проектами.

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИНАМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В КОНТЕКСТІ КОНКУРЕНТНОЇ БОРотьБИ

1.1. Аналіз підходів до еволюції механізмів конкуренції

Еволюція поглядів на динамічну конкуренцію припускає аналіз руху економічної думки від зародження поведінкової теорії А. Сміта й до її розвитку в рамках підприємницької теорії конкуренції Й. Шумпетера та функціональної теорії конкуренції Ф. Хайека й І. Кірцнера.

Під динамічною конкуренцією для цілей даного дослідження пропонуємо розуміти прискорюваний під впливом інновацій процес розвитку ринку й ринкових відносин різноманітних фірм і галузей, які постійно еволюціонують і виникають нові форми підвищення конкурентної переваги.

У динамічній концепції конкуренція розглядається як процес розвитку ринку [3; 16]. В основі динамічної конкуренції лежать підприємницькі нововведення, які ведуть до концентрації галузевого ринку та росту ринкової влади фірм. Концентрація прискорюється за рахунок високих темпів НТП, високої інтенсивності досліджень, складності імітації нововведень, високої інтенсивності проникнення на галузевий ринок новачків. У теорії динамічної конкуренції розглядаються неоднотипні фірми (виділяються лідери й послідовники), враховується неповнота ринкової інформації, що не гарантує одержання кращого результату. У цій теорії розглядається постійна еволюція фірм, яка веде до еволюції ринкових структур. Порівняння моделей статичної та динамічної конкуренції дозволило зробити наступні висновки.

Статична конкуренція визначається типом ринкової структури, яка виступає як екзогенний фактор конкуренції.

Динамічна конкуренція розглядається як фактор формування ринкової структури, яка являє собою ендогенний фактор конкуренції. У статичній моделі конкуренції аналізується односпрямований зв'язок - прямий вплив структури ринку на зміну конкуренції. У динамічній моделі конкуренції виявляється

зворотний взаємозв'язок - вплив конкуренції на структуру ринку.

У статичній моделі фірма розглядається як пасивний суб'єкт, що пристосовується до ринку, зовнішнього середовища. У динамічній моделі фірма активно впливає на всі параметри ринкової структури. У статичній моделі конкуренція є чинником установа ринкової рівноваги, забезпечення ефективного використання ресурсів. Передбачається невторчання в механізм ринку. У динамічній моделі конкуренція є чинником порушення ринкової рівноваги, стимулювання НТП. Передбачається проведення активної промислової політики.

У сучасному світі поняття конкуренції поступово трансформується до більш широкої концепції «взаємодії фірм на ринку», причому визначення меж цього ринку сильно ускладнено у зв'язку з глобалізацією економіки. Таким чином, явище конкуренції неможливо розглядати у відриві від теорії монополії, ціноутворення, ринкової рівноваги та розвитку.

На рис. 1.1 показана схема еволюції підходів до визначення конкуренції та авторський підхід до визначення факторів динамічної конкуренції в сучасних умовах.

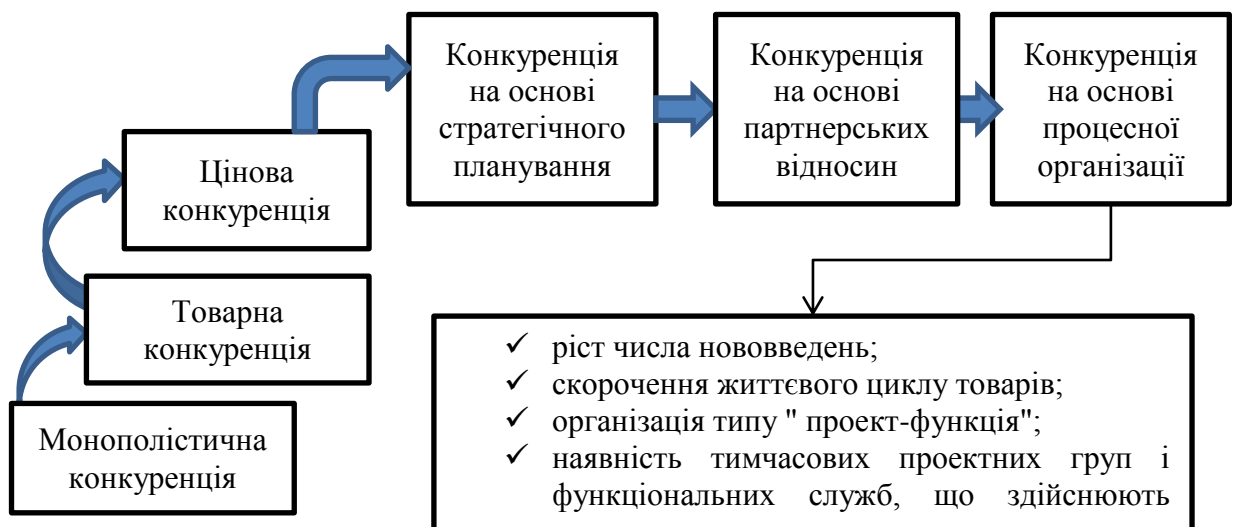

Рис. 1.1. Еволюція конкурентних механізмів (узагальнено автором)

В рамках сучасного виміру конкуренції економіку (рис. 1.1) треба розглядати як частину більш широкої інституціональної системи, еволюційний

розвиток якої відбувається під впливом науково-технічного прогресу. При цьому відбувається перехід до інтегрованих маркетингових комунікацій, що базуються на організованій взаємодії різноманітних форм інноваційних процесів, завдяки їх оперативному плануванню та координації.

1.2 Переваги динамічної ефективності (інноваційний аспект)

Ефективність економічних процесів може розглядатися в рамках статичного підходу (тобто поточної або короткочасної ситуації серед споживачів і постачальників на ринку) або рамках динамічного підходу, пов'язаного з довгостроковою оцінкою ринку (з акцентом на НДДКР та впровадженні інновацій).

Статичну та динамічну ефективність Долан і Ліндсей [16] визначають з точки зору наближеності до кривої виробничих можливостей та її зрушення вправо. До головних факторів динамічної ефективності вони відносять творчу енергію підприємництва, інновації і технологічні відкриття. Також у зв'язку з поняттям динамічної ефективності автори відзначають видатну роль Й. Шумпетера і теоретиків австрійської школи в дослідженні даного питання. Крім того, вони оцінили втрати економіки США від падіння її статичної ефективності в період з 1945 р. до наших днів становлять в середньому в 2,5% ВВП. При цьому, Долан і Ліндсей відзначають, що ці втрати були компенсовані виграшем у динамічній продуктивності завдяки творчій і координуючій силі американського підприємництва [16, с. 339-345].

У цей час найбільш повним і логічно завершеним підходом до дослідження динамічної ефективності є концепція Х. Уерта де Сото, що розвиває погляди представників австрійської економічної школи. Дана концепція базується на ролі підприємницького таланта в забезпеченні динамічної ефективності будь-якого господарюючого суб'єкта. На думку дослідника, динамічна ефективність компанії, інституту або економічної системи в цілому залежить від рівня їх творчої здатності до підприємництва та

координації. При цьому, у рамках даної концепції динамічний аспект ефективності вважається головним [17, с. 11-12].

Для цього оцінки джерел динамічної ефективності нами проведено аналіз західних теорій міжнародних економічних відносин та інноваційного розвитку. На основі його результатів обґрунтовується теза про те, що інноваційну складову зовнішньоекономічного потенціалу варто розглядати як стратегічний напрямок управління. Такий підхід дає можливість оцінити реальний ефект, що може одержати країна за рахунок ефективного використання потенціалу глобальної інноваційної системи з метою комплексного розвитку.

У результаті синтезу теорій зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності розроблена схема теоретичної бази для розробки моделей і механізмів інноваційного розвитку (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Теорії інноваційного процесу (узагальнено автором)

Розглянуті на рис. 1.2 теорії дозволяють формалізувати сучасні тенденції й тому легко прийнятні на концептуальному рівні зв'язок між процесами одержання і нагромадження нового знання, його матеріалізацію в інноваціях, і

розвитком зовнішньоекономічної діяльності у формі експорту наукомісткої продукції та послуг, а також міжнародного співробітництва.

Спільним в проаналізованих теоріях є аналіз впливу фактору глобалізації, яка є досить складним явищем, що має позитивні й негативні наслідки, особливо і інноваційній сфері. На основі досліджень [6-9] ми можемо узагальнити позитивні сторони глобалізації проявляються в:

- полегшенні господарської взаємодії між державами. Глобалізація стимулює економічний ріст, сприяє прискоренню, збільшенню масштабів обміну й створює умови для доступу країн до передових досягнень людства в економічній, науково-технічній та інтелектуальній сферах, сприяє прогресу країн світу, забезпечує економію ресурсів, стимулює світовий прогрес;

- удосконаленні світового поділу праці, дозволяючи переміщати капітал у будь-яку країну, що пропонує кращі умови для інвестицій;

- стимулюванні економічного прогресу за рахунок збагачення національних економік досягненнями інших країн, збільшення мобільності капіталу і трудових ресурсів, можливості реалізації міжнародних проектів, які не могли б бути здійснені однією державою тощо.

Процес глобалізації по-різному впливає на країни з різним рівнем розвитку, що представляють ядро світового господарства – передові економіки; а також його периферію – країни, що розвиваються, і країни з перехідною економікою. Насамперед слід зазначити принципову асиметричність ризиків та вигід глобалізації для різних груп країн [6].

Відносини між ядром і периферією світової економічної системи характеризуються нееквівалентним економічним обміном, при якому країни, що перебувають на периферії, змушені оплачувати інтелектуальну ренту імпортованих товарів і послуг, за рахунок природної ренти й витрат праці, що містяться в експортованих сировинні й низькотехнологічних товарах [14].

В умовах глобалізації, коли національні економіки змушені конкурувати з високоякісною імпортною продукцією не тільки на зовнішньому, але й на внутрішньому ринку, найважливішою економічною проблемою для з є

проблема національної конкурентоздатності, що представляє собою синтез порівняльних і конкурентних переваг країни. До порівняльних переваг ставляться сприятливі географічні й кліматичні умови, природні ресурси, дешева праця, інфраструктурні фактори. Конкурентні переваги – це науково-технічний та освітній потенціал суспільства, нові технології та інновації.

Порівняльні переваги країн, як правило, не носять постійний характер. Однак у певний часовий відрізок вони мають відносно стабільний, статичний характер. Конкурентні переваги, навпаки, досить динамічні, оскільки залежать від мінливих інвестиційних та інноваційних ресурсів, ринкової кон'юнктури, інновацій та їх впровадження у виробництво.

Як показує аналіз історичної практики [3], найважливішою умовою економічного розвитку провідних країн стало підвищення їх конкурентоздатності й забезпечення лідируючих позицій національних економік на міжнародних ринках наукомісткої продукції. Домогтися цього вони змогли за рахунок перекладу економіки на інноваційний шлях розвитку й створення національної інноваційної системи.

Аналіз характеру впливу глобалізаційних процесів (позитивний або негативний) варто проводити з огляду на ряд факторів. Насамперед, переваги або недоліки цього впливу залежать від самих акторів – учасників глобалізаційного процесу, а не тільки від характеру протікання цього процесу. Глобалізація – це процес, що проходить назовні та всередину: назовні – це просування локальних компаній, виробництв на світовий рівень, усередину – це проникнення глобальних трендів на локальний рівень. Тому найбільш очевидною зміною в умовах глобалізації є поява більш жорсткої конкуренції та одночасно більш тісне співробітництво.

Вплив макроекономічних факторів на економіку України приводить до необхідності створення нових механізмів та організаційних форм інноваційного процесу, що дозволять підприємствам створювати не тільки процесні, організаційні або маркетингові інновації, але й нові продукти, здатні конкурувати на міжнародних ринках.

Якщо розглядати міжнародний бізнес з позиції міжнародних відносин, то він представляє собою певну конфігурацію суб'єктів міждержавної економічної діяльності, що спрямована на досягнення взаємовигідного співробітництва. Особливо явно цей підхід проявляється у сфері інновацій, які в епоху їх глобалізації стають колаборативними.

В рамках інноваційної діяльності міжнародний бізнес можна розглядати як використання підприємцями додаткових економічних можливостей для інноваційної діяльності, які випливають з інституційної та ресурсної специфіки закордонних ринків, особливостей права іноземних держав, своєрідності політико-економічних відносин, які регулюються певними видами взаємодії на міждержавному рівні.

Актуальність створення рамок розвитку міжнародного бізнесу на національному рівні обумовлена тим, що багато вітчизняних підприємств перебувають на межі втрати науково-технічного та інноваційного потенціалу, а невелике число проектів міжнародного співробітництва поки не забезпечує надійної основи відродження конкурентоздатного виробництва, від якого залежить перехід країни із сировинного на інноваційний тип росту.

Інтеграція економіки держави в глобальну економіку наділяє міжнародний бізнес певними рисами [11]:

1. Доступність і загальність: будь-який міжнародний бізнес підкоряється законодавству держав і відкриває можливість ділової активності для будь-якої компанії кожної держави, змінивши при цьому стратегію таких фірм.

2. Ступінчастість розвитку. Коли компанія вирішує перейти в міжнародний бізнес, то починає вона з простої форми іноземної торгівлі, але розвиваючись, велика можливість досягти найвищої форми, що зветься мультинаціональною корпорацією. Цей рівень представляє собою не просте нагромадження досвіду та потенціалу, дії компанії на міжнародному ринку змусять долати певні перешкоди, починаючи від підвищення якості товарів, раціональності витрат фірми, до питань розвитку дистрибуції, ефективного використання капіталу, ефективної роботи з логістичними мережами тощо. Ступінчастість розвитку

існувала й до глобалізації, але в умовах сучасності простежується зовсім новий її технологічний базис.

3. Технологічна глобалізація. В цьому контексті виділимо такі три основні фактори впливу: ефективність здійснення в компанії; реалізація в режимі реального часу; охоплення різних бізнес-ринків товарів, робіт, послуг, робочої сили, капіталів, інформації за рахунок ІТ-інновацій.

На основі вищевикладеного та досліджень [9; 10; 13] можемо визначити основні стратегічні траєкторії сучасної динамічної конкуренції:

- створення спільної наукової бази в перспективних секторах інноваційної економіки: біотехнології, космічна промисловість, альтернативна енергетика, інформаційні технології.

- організація спільних підприємств у сфері інновацій та активізація процесу створення малих і середніх інноваційних компаній, здатних швидко реагувати на запити ринку.

- розвиток форм співробітництва в сфері науки та освіти по наступних напрямках: на основі створення освітніх програм для підготовки високопрофесійних кадрів; активізація трансферу технологій; на основі існуючих запитів ринку і замовлень держави розробка та реалізація спільних науково-дослідних проектів;

- формування віртуальних кластерів у формі науково-інноваційних мереж на основі сучасних інформаційних технологій, що забезпечують тісне співробітництво і взаємодію вчених двох країн в різних сферах науки.

- створення інституціональної основи для розвитку міжнародного співробітництва, що включає в себе не тільки створення офіційних структур, але й формування ефективного правового поля для розвитку програмних заходів, закріплення правил трансферу інновацій між країнами.

Таким чином, сучасні трансформації інноваційної системи як прямо, так і опосередковано впливають на формування конкретних переваг підприємств, зокрема й через політику країн. Оскільки кожна країна прагне до розвитку й економічного росту, то необхідно своєчасно змінювати політику на різних рівнях з урахуванням визначених процесів.

2. АНАЛІЗ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ДИНАМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ

Скорочення інноваційного розриву є однією з цілей світового інноваційно-технологічного розвитку. В організаційному плані це припускає формування ефективного глобального партнерства як системи скоординованих дій у сфері інноваційного розвитку. Варто погодитися з тим, що «перспективи розвитку світової економіки будуть залежати від темпів розробки нововведень і швидкості дифузії нових технологій, формування нових галузей» [8, С. 6]. Однак ці перспективи будуть носити позитивний характер лише у випадку скорочення інноваційного розриву на різних рівнях.

Для цілей даного дослідження в якості інструмента визначення напрямків інституціональних змін конкурентних стратегій ми використовуємо модель аналізу основних сил (агентів) інноваційного процесу.

Зокрема, в 2000 році Г. Іцковіц у роботі «University – Industry – Government: The Triple Helix Model of Innovation» описав модель «Triple Helix», що включала участь університетів, бізнесу і держави. Надалі ця концепція в інтерпретації Г. Караваніса та Д. Кемпбела «Mode 3 Knowledge Production in Quadruple Helix Innovation Systems» [2] зазнала важливих змін, модифікувавшись у модель Quintuple Helix, що розглядає дві додаткові спіралі – споживачі і так звані «природні середовища виробництва знань» як складові інституціонального середовища створення інновацій і трансферу технологій.

Під технологією при аналізі та розгляді моделей інноваційного розвитку ми пропонуємо розуміти як результат розвитку різних середовищ, орієнтований на поліпшення їх функціонування, так і сукупність прийомів та способів перетворення середовищ разом з усією сукупністю зовнішніх і внутрішніх зв'язків. У свою чергу високу технологію потрібно розглядати як комплекс (систему) технологій, що уможливають її розробку й використання.

Наприклад, прогрес у нано- і біотехнологіях залежить від підвищення чутливості і точності вимірювального устаткування та потужності

інформаційних систем обробки даних, тобто фактично від прогресу інформаційних технологій, що спирається в цей час на наявні інновації в області нанотехнологій.

Модель Quintuple Helix виступає рамкою більше широкого міждисциплінарного аналізу середньострокового та довгострокового сталого розвитку на основі інновацій, у тому числі через так звану «соціальну екологію» (соціальний капітал). У контексті інституціональної динаміки особливо слід зазначити принцип стратегічної цілеспрямованості інноваційного розвитку економіки. Стабільний односпрямований баланс шляхів розвитку економіки й суспільства з їх природними середовищами дуже важливий для якісної ефективності подальшого прогресу. Модель Quintuple Helix акцентує увагу на тому, що природне середовище необхідно концептуалізувати для визначення подальших стратегій розвитку інноваційних систем.

Таким чином, на наш погляд, модель Quintuple Helix вперше дозволяє проаналізувати соціальні бар'єри трансферу технологій та глобального інноваційного розриву, тому що технологія є частиною соціальної системи, що визначає ступінь поширення інновацій й ефективність їх використання.

Серед основних висновків з аналізу моделі Quintuple Helix, що впливають на стратегічні аспекти конкуренції, виділимо наступні:

1) глобалізація як розширення простору можливостей, альтернатив та джерел інформації.

Проявляється через інтернаціоналізацію інноваційних мереж різних типів та рівнів (науково-дослідного типу, трансферу технологій, соціальні, професійні, виробничі зв'язки, тощо), а також динаміка глобального ринку.

Факторами розвитку даного аспекту є відкриті інновації (Open Innovation), технологічний ряд подій, що прискорюється (швидкість НТП), різноманіття інноваційних середовищ та систем, глобальні партнерства та управління ланцюжками знань на міжнародному рівні.

2) еволюція систем інновацій, що проявляється в підвищенні інтенсивності інноваційних комунікацій у зв'язку з ускладненням інноваційного процесу,

різноманітні комунікаційних каналів, подоланні культурних бар'єрів (крос-культурні інновації).

У роботі [1] авторами обґрунтовано, що глобалізація приводить до трансформації інноваційних систем, викликані інтенсивною взаємодією з міжнародним (навколишнім) середовищем.

Відповідно до теорії систем взаємодії системи з навколишнім середовищем можуть бути рівноважними та нерівноважними. Перші взаємодії виникають за наявності малої різниці потенціалів навколишнього середовища та системи, й при припиненні зміни зовнішніх впливів процес у системі припиняється. Нерівноважна взаємодія виникає за наявності великої різниці потенціалів або при значному внутрішньому опорі переходу системи в новий стан. У цьому випадку припинення зміни зовнішнього впливу не приводить до припинення процесів у системі, вони будуть йти до вирівнювання потенціалів (ефект інноваційного імпульсу).

3) громадськість та соціокультурний фактор, що впливають як на етапі розробки, так і на етапах дифузії (центри локалізації, якість міського середовища, щільність комунікації тощо).

Проблема міжорганізаційного та міжнародного трансферу технологій, тобто трансферу технологій між різними інноваційними системами, і всі численні труднощі при цьому, привели до природного підсумку – розвитку через утворення альянсів, тобто співробітництво двох або більше організацій у роботі над конкретною технологією. Сьогодні в підприємницькій діяльності конкуренція та кооперація – це два взаємозалежні фактори успіху, і перенос даної діалектично пов'язаної пари в сферу інновацій – це лише розширення сфери застосування цього організаційного механізму.

Виходячи з перерахованих вище факторів, найбільш перспективним засобом комерціалізації результатів наукових досліджень вважаємо інноваційний розвиток з використанням мережевої моделі. Ця модель володіє рядом переваг порівняно з іншими засобами пошуку партнерів і співробітництва для яких необхідне планування часу й географічна близькість,

а значить і трансакційні витрати.

Наразі найбільший інтерес представляють науково-дослідні й корпоративні мережі. Наприклад, аналіз мережі Apple показує значне збільшення числа винахідників та кількості зв'язків. Якщо в 2007–2008 рр. мережа складалася з 184 винахідників, то в 2009–2010 рр. включала 617 і в остаточному підсумку 1167 винахідників в 2011–2012 рр. та понад 82% всіх спільних проектів компанії [2].

Таким чином, в сучасних умовах інноваційний розвиток світової економіки реалізується в умовах моделі відкритих інновацій, коли економічні суб'єкти різних країн об'єднують свої зусилля в науково-технічній сфері та активно обмінюються своїми результатами. Тому в сучасних умовах трансфер технологій є однією з основних сучасних складових глобальної бізнес-моделі, а країни прагнуть створити ефективні національні інноваційні системи, що забезпечують ефективне здійснення інноваційної діяльності всіх учасників інноваційного процесу.

Важливо підкреслити необхідність створення інституціонального середовища з урахуванням вищевказаних груп інституціональних умов, з визначенням структур і механізмів, їх складових, з подальшим узгодженням окремих середовищ один з одним. Можлива структура інституціонального середовища для інноваційного розвитку в міжнародному вимірі, що представляє сукупність взаємодій інституціональних середовищ, що реалізують інституціональні умови й враховують збалансованість проривної та неоіндустріальної стратегій.

Таким чином, міжнародне співробітництво в сфері інновацій активно підтримується державами та передбачає тісну взаємодію науки, бізнесу, держави й суспільства при реалізації інноваційних проектів. Зазначена взаємодія розглядається в рамках моделі Quintuple Helix, що формує нові засади аналізу адсорбційної здатності національної інноваційної системи. Також зазначена модель враховує, що в основі інноваційного процесу закладена велика кількість вертикальних і горизонтальних зв'язків.

3. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ СТРАПТАПІВ

3.1 Стартапи в системі динамічної конкуренції

В сучасних умовах глобалізації ключовим фактором динамічної конкуренції виступає інноваційність економіки, і в цих умовах саме стартап-проекти здатні генерувати незвичайні ідеї.

Стартапи суттєво підсилюють конкуренцію. Наведемо простий приклад мобільних меседжерів (Whatsapp, Viber, Telegram – усі вони класичні стартапи) змушує стільникових операторів знижувати тарифи на SMS і MMS. А самі меседжери, у свою чергу, конкурують один з одним, постійно розвиваючись.

Термін стартап передбачає, що особа або компанія має певну бізнес-ідею, яку хоче розвинути і просунути на ринку, але вона поки ще тільки займається ринковими дослідженнями та пошуком шляхів просування своєї ідеї, в тому числі шукає джерела фінансування. Найчастіше стартапи – це абсолютно новаторські бізнес-ідеї або ж істотно удосконалені існуючі.

В таблиці 3.1 представлені основні виміри старт-ап-економіки.

Таблиця 3.1

Характеристики конкуренції в економіці стартапів

<i>Тип</i>	<i>Характеристика</i>
Характер економіки	Мережева, глобальна
Розвиток економіки	Інноваційний
Рушійні сили конкуренції	<ul style="list-style-type: none">• Знання• Зміни• Глобалізація
Сировина	Інформація
Закономірності	<ul style="list-style-type: none">• Закон віддачі, що підвищується• Експонентний характер росту• Рентні ефекти• Короткий життєвий цикл товарів і технологій
Інфраструктура	Інтернет
Фінансові інститути	Венчурні фонди, ринки цінних паперів компаній високих технологій (NASDAQ, Wesday, Nouveau Marche)
Кредитні джерела	Пенсійні фонди, підприємства, індивідуальні інвестори
Інститути	Інтелектуальна власність, глобальна гіперконкуренція, низькі бар'єри входу на ринок

Джерело: узагальнено автором

При цьому зовнішня орієнтація інноваційної політики тісно пов'язана з політикою накопичення технологічних компетенцій в рамках Quintuple Helix.

Однією з основних і найважливіших причин розвитку і успіху стартапів вважають відносну повільність великих корпорацій, які досить часто не розвивають певні ідеї через їх неперевереність, а іноді сфокусовані на виробництві вже існуючих продуктів, не думаючи про винахід і запровадження нових. Саме тому стартапи як нова організаційна форма інноваційної діяльності завдяки своїй мобільності в плані втілення нових ідей становлять конкуренцію великим корпораціям.

Основними відмінностями стартап-компанії від традиційного підприємства стають:

- реалізація характеризується високим рівнем невизначеності проекту створення інноваційного товару або послуги;

- інноваційність проекту, обумовлена використанням інноваційної технології, інноваційної комерційної моделі або нового способу задоволення потреб клієнтів;

- існування значного потенційного попиту на створений товар/послугу або прогнозування його стрибкоподібного зростання в короткостроковій перспективі;

- наявність проактивного способу мислення («lean thinking») у творців стартап-компанії, вміння навчатися в процесі діяльності, збирати думки від клієнтів і вести заснований на досвіді процес розробки продукції;

- відсутність потреби у фінансуванні при запуску, створенні прототипу мінімально життєздатного товару або послуги за короткий термін при низькому рівні витрат;

- прийняття подальшого рішення про фінансування проекту на підставі відгуків споживачів (інвестиції можуть сягнути сотень мільйонів євро);

Бум стартапів відіграє важливу роль в економічному розвитку: молоді підприємства створюють інновації, створюють робочі місця та наповнюють життям ідею конкуренції.

3.2 Аналіз конкурентної позиції стартапу

Розглянемо основні аспекти визначення стратегії розвитку конкурентних переваг стартапу на основі економіко-математичного моделювання. Ринкові аспекти сучасної інфраструктури свідчать про те, що оцінка характеризується значним переліком порівнянних варіантів при досягненні позитивного результату вигляду:

$$a = \{a_1, a_2, \dots, a_n\}. \quad (3.1)$$

Якісні та кількісні параметри свідчать про те, що необхідно здійснювати пошук ефективних рішень на альтернативній основі. Інтегративна матриця можливих корисних результатів від використовуваних варіантів рішень характеризується системою рівностей:

$$\left\{ \begin{array}{l} P_{PP} = P_{PP}(a) \quad P_{IQ} = P_{IQ}(a) \\ P_{OY} = P_{OY}(a) \quad P_{IP} = P_{IP}(a) \\ P_{GPI} = P_{GPI}(a) \quad P_{PI} = P_{PI}(a) \\ P_{CP} = P_{CP}(a) \quad P_{EPI} = P_{EPI}(a) \\ P_{TP} = P_{TP}(a) \quad P_{EKI} = P_{EKI}(a). \end{array} \right. \quad (3.2)$$

P_{PP} – індикатор правої системи, P_{IQ} – індикатор освітньої та наукової системи, P_{OY} – організаційно-управлінський індикатор (мікрорівень), P_{IP} – індикатор інформаційного забезпечення, P_{GPI} – індикатор державного управління, P_{PI} – ринковий індикатор, P_{CP} – індикатор соціального розвитку, P_{EPI} – економічний індикатор, P_{TP} – індикатор технологічного стану, P_{EKI} – екологічний індикатор.

Порівнюючи a_i та a_j на альтернативній основі, маємо систему імовірнісних моделей можливих ситуацій, наприклад:

$$\begin{array}{l} P_{PP}(a_i) > P_{PP}(a_j) \quad P_{OY}(a_i) < P_{OY}(a_j) \\ P_{CP}(a_i) < P_{CP}(a_j) \quad P_{EKI}(a_i) > P_{EKI}(a_j) \\ P_{GPI}(a_i) > P_{GPI}(a_j) \quad P_{TP}(a_i) < P_{TP}(a_j) \\ P_{IQ}(a_i) < P_{IQ}(a_j) \quad P_{IP}(a_i) > P_{IP}(a_j) \end{array} \quad (3.3)$$

$$P_{PI}(a_i) > P_{PI}(a_j) \quad P_{EPI}(a_i) < P_{EPI}(a_j).$$

Припустимо, що менеджмент стартапу на міжнародному рівні здійснює моніторинг соціальних та економічних факторів.

У випадку виконання умов $P_{CP}(a_i) = P_{CP}(a_j)$; $P_{EPI}(a_i) \neq P_{EPI}(a_j)$, зіставляти обрані нами інноваційні системи важко.

В якості критерію ефективності прийнятих рішень може бути критерій максимуму економічного ефекту E_{\max} , рівний різниці дохідної та видаткової частин бюджету: $P_{CP}(a_i) < P_{CP}(a_j)$; $P_{EPI}(a_i) > P_{EPI}(a_j)$, тобто, з погляду фінансово-економічного ефекту, варіант a_i перевищує аналогічний показник a_j , але уступає варіанту a_j по якості. Тому пріоритет (перевагу) не можна віднести до варіанта з індексом i .

При обмеженому числі сценаріїв та фіксованій ймовірності, очікуваний інтегральний економічний ефект варіанту стратегії розраховується за формулою математичного очікування:

$$E_W = \sum E_K P_K, \quad (3.4)$$

де E_W – очікуваний інтегральний економічний ефект функціонування інноваційної інфраструктури; E_K – інтегральний економічний ефект функціонування інноваційної інфраструктури при k -му сценарії; P_K – ймовірність конкурентоздатності інноваційної інфраструктури k -го сценарію.

На прикладі стартап-проекту «Мультисервіс інтелектуального управління фінансами і потребами» [18], завданням якого є створити нову модель поведінки людину незалежної від фактора грошей та створити середовище внутрішніх стимулів індивідуума, які сприяють креативному вирішенню певних завдань. Потенціал ринку більш складає 50 млн. користувачів сегментів B2C та B2B. Маркетингові дослідження та опитування показують високу небайдужість до тематики суті проекту.

В таблиці 3.2 показано розраховане співставлення для двох варіантів (національного та міжнародного) стратегії розвитку стартапу, що доводить ефективність міжнародної стратегії.

Таблиця 3.2

Порівняльний аналіз варіантів стратегії інноваційної структури

Стратегія	E_K (визначено на основі маркетингового аналізу)	P_K (було визначено на основі аналізу стратегій)	E_W
Національна	300	0,5	150
Міжнародна	500	0,7	350

Змістовну характеристику інноваційного процесу або циклу варто розширити, включаючи в неї весь комплекс сучасних управлінських технологій, робіт і заходів й раціонально вибудовану систему планування ресурсів, управлінського і фінансового обліку, маркетингу, управління життєвим циклом інновації на ринку (інтегральна система управління), рис 3.1.

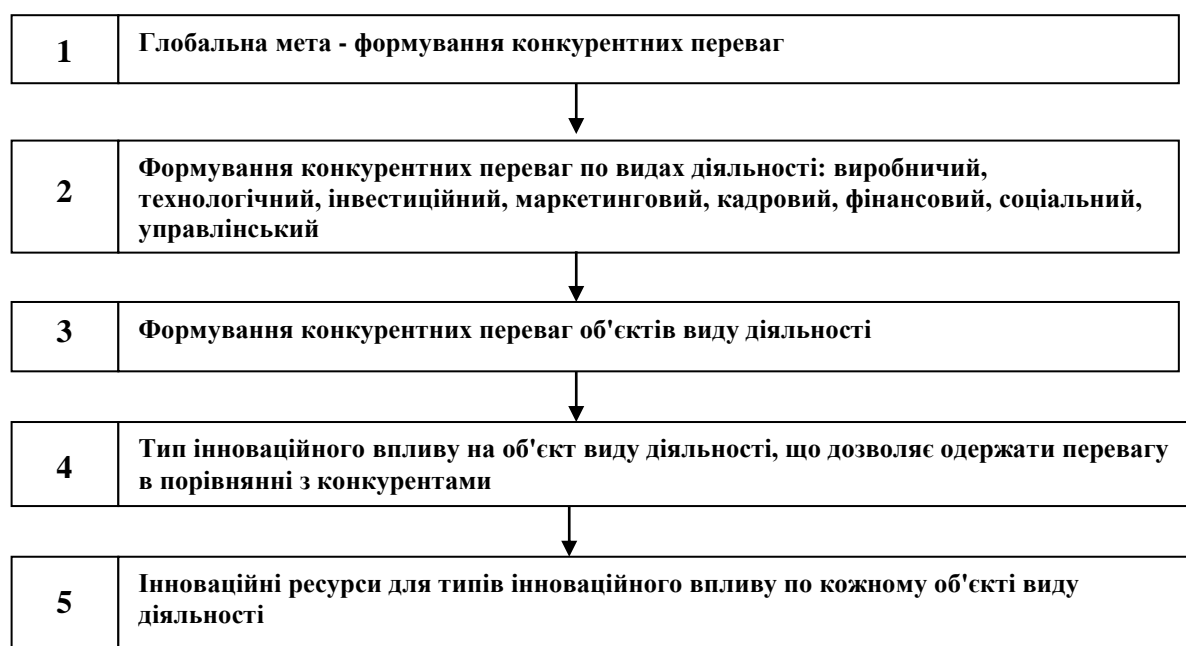

Рис. 3.1. Методичні аспекти стратегії розвитку стартапу на основі динамічної ефективності
Джерело: розроблено автором

Таким чином, запропонований комплексний підхід до оцінки економічної ефективності актуальний в умовах формування інноваційного середовища розвитку стартапів та дозволяє формувати конкурентні переваги.

3.3 Стратегічні основи формування конкурентних переваг стартапів

В контексті дослідження конкурентних переваг стартапів в рамках моделі Quintuple Helix відзначимо роль маркетингу відносин (relationship marketing), що передбачає побудову довгострокових взаємовигідних відносин з ключовими партнерами економічного суб'єкта. Стратегічно маркетинг відносин спрямований на побудову довгострокових взаємин, які є в сучасних умовах є вирішальним фактором конкурентоспроможності. Стратегічний маркетинг можна розглядати в трьох аспектах:

- 1) концептуально, як орієнтацію будь-якого різновиду діяльності організації на майбутніх споживачів;
- 2) у часі, як найпершу стадію життєвого циклу товару;
- 3) у просторі, як першу загальну функцію управління.

Традиційно маркетинг відносин розглядають при взаємодії підприємства та їх споживачів на ринку, однак цим дана концепція суттєво звужується й нерозуміння стратегічної ролі маркетингу та його основної ролі в системах управління суб'єктами інноваційної системи, які інтегруються у кластери та мережі з метою підвищення власної конкурентоспроможності.

На основі попередніх досліджень можемо з впевненістю стверджувати, що маркетинг відносин виступає механізмом практичного втілення концепції спільного створення цінності у сучасних інституційних формах взаємодії в інноваційній системі (мережі, кластери, альянси тощо).

Однією з найбільш актуальних сучасних аспектів розвитку теорії конкурентних переваг є концепція спільного створення цінності, яка базується на ідеї, що в створенні цінності приймають участь усі компанії, залучені в процес виробництва конкретного продукту, включаючи постачальників, виробників, посередників, а також клієнта та різних інших компаній та організацій, включаючи фінансові інститути, вищі навчальні заклади, науково-дослідні центри, консалтингові, маркетингові та рекламні фірми. Таким чином, концепція спільного створення цінності передбачає, що учасники ринку

вступають у взаємовигідні відносини на основі розуміння сукупності переваг.

На основі визначених аспектів розглянемо питання стратегічного розвитку стартапів в умовах інтенсифікації конкуренції. Розглянуті показники ефективності стратегічного розвитку стартапи відіграють ключову роль як у процесі здійснення еволюційного розвитку, так і в питанні підтримки високого рівня ефективності стратегічного розвитку.

На нашу думку, компанії мають перейти від конкуренції за розширення своєї частки на відомих ринках до більш диференційованої маркетингової стратегії за допомогою реалізації стратегічного менеджменту. Цей аспект пропонуємо реалізувати на основі Agile development – гнучкої методології розробки, що включає серію підходів до розробки ІТ-продуктів, орієнтованих на використання інтерактивної розробки, динамічне формування вимог і забезпечення їх реалізації в результаті постійної взаємодії всередині робочих груп, що самоорганізуються, що складаються з фахівців різного профілю.

Гнучка методологія орієнтована на користувача як джерела конкурентних переваг. За оцінками, понад 40% стартапів зазнають поразки через те, що їх засновники намагаються розв'язати цікаві, але неактуальні проблеми.

В 2001 році були створені два основних документи: «Маніфест гнучких методологій розробки» та «Принципи гнучкої розробки». У першому з них чітко прописані високорівневі цінності, яким приділяється увага в процесі управління ІТ-проектом.

Перша цінність говорить про те, що незалежно від того, якими б важливими процеси та інструменти не були, успіх проекту залежить, у першу чергу, від залучених у цей проект людей, тобто в "гнучких" методологіях дуже важливим є людський фактор, а саме можливість організації ефективної комунікації, легкість подолання конфліктів і так далі.

Друга цінність зовсім не виключає документацію, навпаки, вона спрощує можливість взаємодії та співробітництва, а також налагоджує процес передачі знань, однак ефективна взаємодія між людьми набагато краще позначається на проекті, ніж добре описана документація без взаємодій усередині команди.

Третя цінність має на увазі, що безперервне спілкування між замовником і командою розробників є більш доцільною стратегією, ніж "війна" сторін за правильне трактування раніше підписаного контракту.

Фактори використання «гнучкої» методології управління проектом стартапи можна розділити на дві групи:

1) внутрішні невизначеності – технічні аспекти, зміни в плані проекту (терміни, ресурси, розподіл відповідальності)

2) зовнішні невизначеності – зміна вимог замовника, конкуренція, зміна бізнес-стратегії та в середовищі бізнесу.

Якщо проект характеризується певними внутрішніми або зовнішніми невизначеностями, то правильніше буде планувати його життєвий цикл, використовуючи "гнучкі" методології.

В даний час існує безліч гнучких методологій, але найбільш популярними є «Extreme programming», «Scrum», «Lean», «Feature driven development» і «Kanban». У Додатку А наведено порівняльний аналіз даних методологій. На основі розглянутих підходів фази початкового контакту з замовником та проектування інформаційної системи пропонуємо розглянути як можливість максимізувати швидкість і ефективність та мінімізувати невизначеність подальшої розробки на основі контакту зі споживачем.

У традиційних підходах споживачам також надається велике значення, оскільки потрібно створювати систему, що задовольняє запитам споживача. Однак включення споживачів у процес розробки обмежується звичайно початковою та кінцевою фазами проекту.

Основна мета діяльності компанії полягає в наступному:

- забезпечення взаємодії між розробниками проекту та замовником;
- спостереження та контроль робіт, оцінка проміжних продуктів на дотримання вимог, правильне їх виконання, оцінювання продукту та витрат;
- узгодження проміжних результатів з замовником;
- перевірка правильності кінцевого продукту шляхом його тестування на запланованих та погоджених з замовником наборах тестів;

– оцінювання відповідності характеристик якості отриманого продукту заданим вимогам;

– обговорення використовуваних компонентів у плані оцінки їх можливостей і недоліків, що виявилися при їх застосуванні, а також визначення напрямків удосконалення або модернізації продукту.

Першим напрямом створення переваг динамічної ефективності для IT-стартапу є спільна робота з клієнтом в рамках digital-просування з першого етапу проекту. На початковому етапі виконавець повинен сформулювати перелік усіх явних і прихованих потреб замовника. Однак часто виявляється, що замовник або не визначився зі своїми потребами, або його потреби вступають у суперечність між собою, з можливостями замовника або з можливостями виконавця. Тому цілями етапу є виявлення всіх прихованих потреб, вирішення конфліктів вимог, формування цілісного технічного рішення та аналіз реалізованості підготовленого рішення. Саме тут команда проекту має проявити свій досвід реалізації IT-рішень, зокрема досвід їх доопрацювання відповідно до вимог безпосереднього користувача, а не замовника.

Безініціативний підхід ризиковий тим, що іноді уточнення вимог на певному етапі проекту призводить до перегляду його концепції.

Для мінімізації цього в сучасних бізнес-процесах активно використовується CRM (Customer Relationship Management) – систематичний підхід до управління «життєвим циклом клієнта». CRM – це стратегія, що дозволяє запропонувати правильний продукт правильному клієнту через правильний канал оптимальним способом. Стратегія CRM передбачає, що створити і утримати унікальні конкурентні переваги можна за рахунок кваліфікованого управління взаємовідносинами з клієнтами.

В рамках заняття проактивної позиції команди на основі CRM для клієнта компанія має бути максимально залучена в розробку, активно пропонуючи та обґрунтовуючи замовникові:

1) ідеї на основі наявного досвіду створення конкурентоздатних продуктів;

2) інструменти для перевірки ідей клієнта та пакета ідей, що сформуують вимоги до майбутнього продукту.

Ключові аспекти проактивної позиції – це те, як команда проекту має «здобувати» розуміння вимог і розв'язувати питання з клієнтами, залучати учасників проекту в роботу з вимогами та управляти змінами через:

- забезпечення запису джерел низькорівневих або вторинних вимог;
- трасування кожної вимоги вниз, до вторинних вимог, і її розміщення по функціях, об'єктах, процесах і виконавцях;
- установка горизонтальних зв'язків між однотипними вимогами.

Існують три набори прийомів розробки вимог:

- прийоми, що визначають повний набір вимог клієнтів, які потім використовуються для розробки вимог для продукту (виявити потреби зацікавлених у проекті осіб; перетворити потреби та обмеження у вимоги клієнтів);

- прийоми, що визначають повний набір вимог для продукту (установити компоненти продукту; розмістити вимоги по компонентах продукту; визначити вимоги до інтерфейсу);

- прийоми одержання вторинних вимог, розуміння вимог та їх підтвердження (установити оперативні концепції та сценарії; визначити необхідну функціональність системи; проаналізувати вторинні вимоги; оцінити вартість, строки й ризик створення продукту; затвердити вимоги).

Запропонована схема базується на пропозиціях клієнту виходячи з портфеля вже виконаних проектів digital-просування, оскільки, виходячи з концепції відкритої системи, проекти досить часто включають аналогічні компоненти. Проактивний підхід на основі досвіду та його схема, показана на рис. 3.1, базуються на вирішенні проблем сумісності, що привели до розробки великої кількості міжнародних стандартів й угод у сфері застосування інформаційних технологій і розробки інформаційних систем. Основним поняттям стало поняття «відкриті системи».

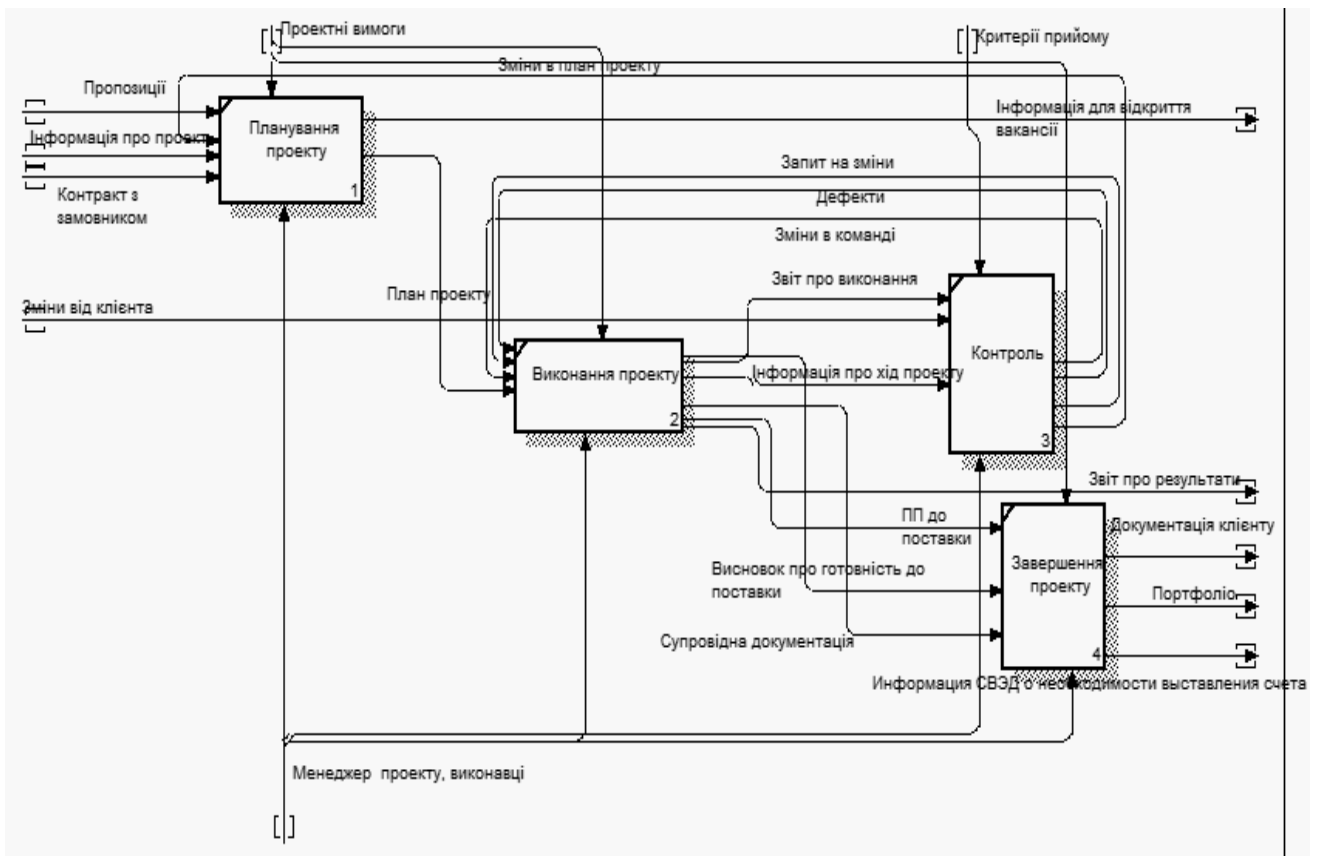

Рис. 3.2. IDEF0–діаграма проектування та розробки (базовий варіант)

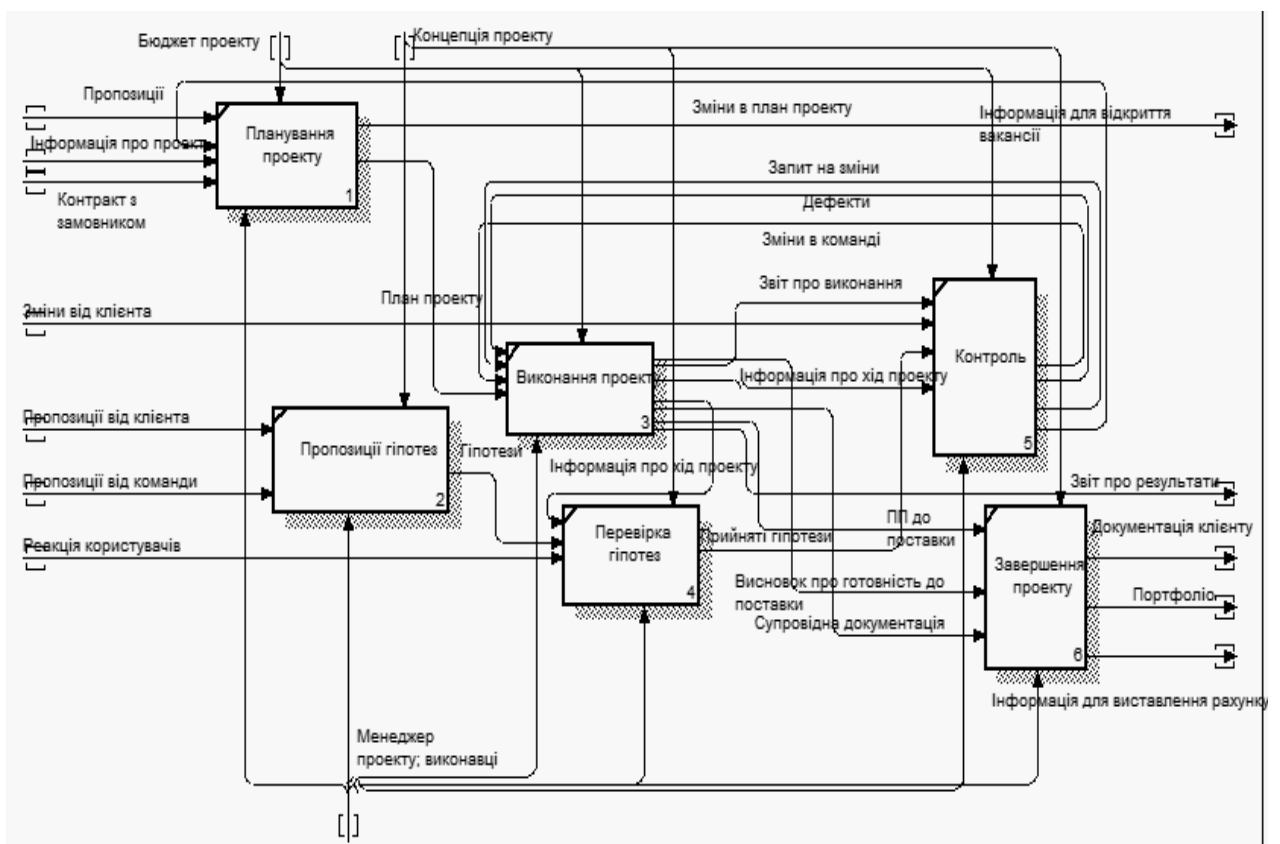

Рис. 3.2. IDEF0–діаграма проактивного підходу до управління проектами digital-маркетингу (розробка автора)

Через проактивний підхід компанія допомагає розвитку продукту через наближення до реальних користувачів продукту та їх потреб, а також мінімізуючи ризики клієнта. Це все протиставляється звичайній безініціативній розробці вимог до продукту від замовника.

Наприклад, можна запропонувати клієнту такі пункти для роздумів:

- перелічити можливості зазвичай присутні в області функціональних завдань, але не включені до проекту даного програмного рішення;
- перелічити можливості зазвичай присутні в аналогічних рішеннях, але виключені з даного рішення;
- перелічити нові можливості, що мають бути присутні у даному рішенні;
- перелічити можливості, не включені в даний етап рішення, але можуть з'явитися (бути включені) на наступному етапі.

Ці пункти протиставляють області функціональних завдань, тому що вони містять функціональні завдання, не включені в розглянуте програмне рішення. Крім того, вони уточнюють уявлення всіх учасників проекту про те, що відсутнє у даному рішенні.

Ефективний аналіз вимог – це складний аспект діяльності компанії з багатьма корисними прийомами, інструментарієм і методологічними принципами. Співробітниками підрозділу Університету Оксфорда було підраховано, що 61% керівників на практиці зіштовхувалися з істотними конфліктами інтересів між замовником і виконавцем проекту.

Таким чином, у сучасному цифровому світі конкуренція товарів і послуг поступово відходить на другий план. Першочерговою стає конкуренція управління – уміння зреагувати на запити клієнтів і зміни ринку в найкоротший термін, а також виявляти потенційних клієнтів, ефективно взаємодіяти з ними та впливати на них. В цьому контексті динамічно індивідуалізовані процеси взаємодії можуть охоплювати широкий спектр проектів. Особливо цей аспект актуальний для стартапів та малого інноваційного бізнесу, які є мобільними та здатні найбільш ефективно реалізувати гнучку методологію розробки та управління життєвим циклом клієнта.

ВИСНОВКИ

В ході дослідження було встановлено, що динамічна ефективність базується на сучасних моделях інноваційних систем та використанні нових знань та ідей у глобальному економічному просторі з метою одержання найбільших вигід, що обумовило необхідність розширення зони відповідальності держави не тільки в рамках інноваційної, але й зовнішньоекономічної політики.

Історично національна інноваційна система часто відігравала важливу роль у збереженні та консолідації конкурентної переваги і розглядалася як рушійна сила для досягнення економічної переваги. Однак нові конкурентні технології, як правило, не створюються вже одним якимсь підприємцем або організацією, а розробляються за допомогою комплексних механізмів, заснованих на міжорганізаційних мережах, які виходять за межі національних сфер впливу.

Процеси глобалізації, що приводять до посилення конкуренції на світових ринках, диктують необхідність проведення відповідних інституціональних перетворень. Найбільш важливими складовими інституціонального середовища в рамках міжнародної стратегії є ті, які забезпечують середовище для стратегій – постіндустріальної та неоіндустріальної, тобто середовища (інститути інтелектуальної власності, венчурного капіталу, інноваційного маркетингу, програм, бізнес-моделей, ринку інновацій) просування фундаментальних практично орієнтованих досліджень у всіх галузях промисловості.

В дослідженні визначено, що формування на рівні держави національної інноваційної системи є одним з головних заходів, що входять у комплекс перетворень з формування переваг динамічної ефективності.

Проведений аналіз показав, що у промислово розвинених країнах національна інноваційна система, як правило, охоплює бізнес-інноваційні, телекомунікаційні і торговельні мережі, центри трансферу технологій, інноваційно-технологічні центри, технопарки, бізнес-інкубатори, центри підготовки кадрів, консалтингові організації, фінансові структури, венчурні

фонди та ряд інших елементів підсистеми.

Таким чином, по мірі розвитку та ускладнення інноваційних процесів на національному та глобальному рівнях формуються глобальні інноваційні мережі, що визначають нові принципи побудови відносин між суб'єктами національної інноваційної системи, зокрема державою, наукою та бізнесом. Мережева модель інноваційного розвитку припускає багатовекторність потоків знань, низький рівень трансакційних витрат, спонтанне об'єднання агентів для реалізації інноваційного проекту, зокрема на основі сучасних ІТ-рішень.

У роботі визначено основні відмінності стартап-компанії від традиційного підприємства та визначено особливості їх конкурентних стратегій. Розглянуто основні аспекти визначення стратегії розвитку конкурентних переваг стартапу на основі економіко-математичного моделювання. На прикладі стартап-проекту «Мультисервіс інтелектуального управління фінансами і потребами», завданням якого є створити нову модель поведінки людини незалежної від фактора грошей та створити середовище внутрішніх стимулів індивідуума, які сприяють креативному вирішенню певних завдань, апробовано розроблену модель. Запропонований комплексний підхід до оцінки економічної ефективності актуальний в умовах формування інноваційного середовища розвитку стартапів та дозволяє формувати конкурентні переваги.

В контексті дослідження конкурентних переваг стартапів відзначено роль маркетингу відносин (relationship marketing), що передбачає побудову довгострокових взаємовигідних відносин з ключовими партнерами економічного суб'єкта. Стратегічно маркетинг відносин спрямований на побудову довгострокових взаємин, які є в сучасних умовах є вирішальним фактором конкурентоспроможності. У роботі показано, що через проактивний підхід компанія допомагає розвитку продукту через наближення до реальних користувачів продукту та їх потреб, а також мінімізуючи ризики клієнта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Apple's Internal Innovation Network Unraveled. Part 1. Evolving Networks [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <http://www.kenedict.com/apples-internal-innovation-network-unraveled-part-1-evolving-networks/>
2. Carayannis E.G. and Campbell D.F.J., Mode 3 Knowledge Production in Quadruple Helix Innovation Systems, Springer Briefs in Business, 2012.
3. De Courcy, J. Research Joint Ventures and International Competitiveness: Evidence from the National Cooperative Research Act // Economics of Innovation and New Technology. 2007. Vol. 16. № 1. pp. 51–65(15).
4. Global Startup Ecosystem Ranking 2015 [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: https://s3-us-west-2.amazonaws.com/compassco/The_Global_Startup_Ecosystem_Report_2015_v1.2.pdf
5. Крапувны І. В. International innovation networks as new stage of innovation development / І. В. Крапувны, В. А. Омеляненко, Н. О. Верныдуб // Economic Processes Management. 2015. № 1. – Режим доступу: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2015_1/2015_1_17.pdf
6. Matveev Yu. V. Peculiarities of interaction of globalization and competitiveness of economy // Economic Sciences. 2010. No. 7(68). pp. 9–17.
7. Scott D. Johnson, Elizabeth Faye Gatz and Don Hicks. Expanding the Content Base of Technology Education: Technology Transfer as a Topic of Study Journal of technology education. 1997. Vol. 8. Number 2.
8. Глобальная трансформация инновационных систем: сб. науч. трудов / Отв. ред. Н. И. Иванова. М.: ИМЭМО РАН, 2010. – 163 с.
9. Гусаков М.А. Формирование каркаса институциональной среды для инновационной модернизации [Електронний ресурс] // Тенденции и перспективы развития. Ежегодник. Вып. 11. / РАН. ИНИОН. Отд. науч. сотрудничества; Отв. ред. В.И. Герасимов, Д.В. Ефременко. – М., 2016. – Ч. 1. – Режим доступу: ukros.ru/wp-content/uploads/2016/04/Гусаков.doc
10. Гусаков М.А., Межевич Н.М., Ковалев В. Современные мировые

тенденции и закономерности развития науки, образования и инноваций // Материалы Проекта стратегии развития комплекса «наука-образование-инновации» до 2030 года. СПб. 177 с.

11. Международное развитие бизнеса [Электронный ресурс]. – 2016. – Режим доступа: <http://www.iccwbo.ru/blog/2016/mezhdunarodnoe-razvitie-biznesa/>

12. Настасьина Е.С. Феномен «Рожденные глобальными» [Электронный ресурс] // Современные научные исследования и инновации. 2013. № 4. Режим доступа: <http://web.snauka.ru/issues/2013/04/23685>

13. Никулина О.В., Хартенштайн К. Развитие эффективных форм международного сотрудничества в сфере науки, образования и инноваций [Электронный ресурс] // Технодоктрина. 2015. Режим доступа: http://vpk.name/news/124322_razvitie_effektivnyih_form_mezhdunarodnogo_sotrudnichestva_rossii_i_germanii_v_sfere_nauki_obrazovaniya_i_innovacii.html

14. Стартапы для денег [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rbc.ru/magazine/2016/04/56ead0539a79474e4031fc92><http://www.rbc.ru/magazine/2016/04/56ead0539a79474e4031fc92> 18

15. Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://itukraine.org.ua/news/pro-strategiyu-rozvytku-vysokotehnologichnyh-galuzey-do-2025-roku> 19

16. Долан Э. Дж., Линдсей Д. Макроэкономика. – СПб.: АОЗТ «Литера плюс», 1994.

17. Уэрта де Сото Х. Социально-экономическая теория динамической эффективности. – Челябинск: Социум, 2011.

18. Мультисервис интеллектуального управления финансами [Электронный ресурс]. Режим доступа: https://startup.ua/startups/multiservis_intellektualnogo_upravleniya_finansami.html

19. Омеляненко В. А., Біла В. Г. Концептуалізація динамічних факторів інноваційного розвитку // Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації: Матеріали 6-ї міжнародної наук.-практ. конф. – Дніпро, 7-9.11.2018: тези доповідей (повна версія). – Дніпро: ДДАЕУ, 2018. С. 64-66.

Додаток А

Порівняльний аналіз методологій розвитку стартап проектів

Назва	Основні моменти	Унікальні особливості	Недоліки
<i>Extreme programming</i> «екстремальне програмування»	Маленькі команди, щоденні наради, неформальний тип комунікації усередині команди, мінімум документації	Постійне коректування проекту для підвищення його ефективності й для адаптації до змін	Більше підходить для індивідуальних практик, ніж для глобального управління, тому що в останньому випадку є ризик формування недисциплінованих команд
<i>Scrum</i> «скрам»	Незалежна, невелика команда розробників, що самоорганізується, довжина ітерації – 2-4 тижня, команда сама вирішує скільки часу їй потрібно для виконання завдання, неформальний тип комунікації всередині команди, щоденні наради, присутня лише базова документація	Високий рівень комунікації й взаємодії всередині команди, чітко прописана формальна організація цієї методології, наявність "контролера" за командою, повна орієнтація на вимоги замовника	Є ризик збільшення часу проекту за рахунок витрат «скрам»-заходів
<i>Lean</i> «ощадлива розробка»	Використання інструментів візуалізації, розробка через тестування, короткі ітерації	Головними є ті функції, які цінні для замовника, є постійне мотивування команди	Рішення приймаються довго, нестача дисципліни, підходить лише для маленьких проектів
<i>Feature driven development</i> «розробка, керована функціональністю»	П'яти кроковий процес, об'єктно-орієнтована розробка, дуже короткі ітерації (можуть досягати по тривалості кілька годин)	Простота методу, об'єктне моделювання	Дана методологія фокусується тільки на проектуванні й впровадженні, дуже мало уваги приділено саме розробці
<i>Kanban</i> «канбан»	Команда, що самоорганізується, загублений зміст поняття "ітерація" – весь акцент на завдання	Немає обмежень за часом виконання, зате є обмеження на число "робіт в цей момент", ефективно, коли невідомо, що може надалі знадобитися замовникові від проекту	Недолік дисципліни, затяжний характер